O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

«XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI YASHIL VA INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI»

MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI

TO‘PLAMI

(III QISM)



SAMARQAND

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

TAMBOV DAVLAT UNIVERSITETI

QARSHI MUXANDISLIK IQTISODIYOT INSTITUTI

«IPAK YO‘LI» TURIZM VA MADANIY MEROS XALQARO UNIVERSITETI

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI SAMARQAND FILIALI

«XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI YASHIL VA INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI»

MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

MATERIALLARI TO‘PLAMI

(III QISM)

2026-yil 20-21-fevral kunlari

SAMARQAND – 2026

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И ИННОВАТSIЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

САМАРКАНДСКИЙ ИНСТИТУТ ЭКОНОМИКИ И СЕРВИСА

ТАМБОВСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

КАРШИНСКИЙ ИНЖЕНЕРНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ТУРИЗМА И КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ «ШЕЛКОВЫЙ ПУТЬ»

САМАРКАНДСКИЙ ФИЛИАЛ ТАШКЕНТСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА

“НАПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СФЕРЫ УСЛУГ НА ОСНОВЕ ПРИНЦИПОВ ЗЕЛЕНОЙ И ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ”

МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

(ЧАСТЬ III)

(20-21-февраль 2026 г.)

САМАРКАНД – 2026

Tadbirkor kichik biznesini samarali tashkil etish uchun ishlab chiqarilgan mahsulotlarini sotishni oshirib borishi zarur, buning uchun albatta marketing tadqiqotlaridan foydalanishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. «O‘zbekiston — 2030» strategiyasi to‘g‘risida. –Toshkent. 12.09.2023 yil.
2. Sh.M. Mirziyoev. Tanqidiy taxlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik- xar bir raxbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. - Toshkent: O‘zbekiston, 2022. -104 b.
3. Mc Connell, Brue. Economics. 17 th edition. Mcgraw-hill/Irwin, USA, 2014.
4. N. Gregory Mankiw. Principles of Economics, 7 th edition. Amazon, USA 2016.
5. Pardaev M.Q., Xoliqulov A.N., Yahyoyev T.I. Iqtisodiy tahlil. Darslik, Samarqand.: Fan bulog‘i nashriyoti uyi, 2024, 410 bet bet. T.:
6. Xoliqulov A.N. Birlashish va qo‘shib olish. O‘quv qo‘llanma Samarqand.: Fan bulog‘i nashriyoti uyi, 2022, 216 bet
7. Xoliqulov A.N., Maxmudova D.P. Iqtisodiyotni strategik rivojlantirish sharoitida kichik biznesni boshqarishni takomillashtirish. Monogpafiya. Samapqand, SamDCHTI nashr-matbaa markazi, 2020 yil – 126 bet
8. Xoliqulov A.N., Usmanova D.Q., Raximov X.A. Korxona raqobatbardoshligini baholash. O‘quv qo‘llanma. Samarqand, Turonnashr nashriyoti, 2021 y. – 210 bet.

N.I.Najimova – *SamISI tayanch doktorant*

SUG‘URTA ZAXIRALARINING MOHIYATI, TASNIFI VA SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI

Annotatsiya: *Mazkur maqolada sug‘urta zaxiralarining iqtisodiy mohiyati, ularning tasnifi hamda shakllantirish tamoyillari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan kompleks tahlil qilingan hamda sug‘urta zaxiralari sug‘urta tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini ta’minlovchi asosiy moliyaviy instrument sifatida ko‘rib chiqilib, ularning sug‘urta majburiyatlarini qoplashdagi o‘rni va ahamiyati asoslab berilgan.*

Kalit so’zlar: *sug‘urta zaxiralari, sug‘urta majburiyatlari, zaxiralarni tasniflash, shakllantirish tamoyillari, risklarni boshqarish, moliyaviy barqarorlik, 17-son MHXS, sug‘urta hisobi.*

Аннотация: *В данной статье проводится всесторонний анализ экономической сущности страховых резервов, их классификации и принципов формирования с научной, теоретической и практической точек зрения, рассматривается страховой резерв как основной финансовый инструмент, обеспечивающий финансовую стабильность страховых организаций, и обосновывается его роль и важность в покрытии страховых обязательств.*

Ключевые слова: *страховые резервы, страховые обязательства, классификация и принципы формирования резервов, управление рисками, финансовая стабильность, МСФО № 17, страховой учет.*

Abstract: *This article comprehensively analyzes the economic essence of insurance reserves, their classification and principles of formation from a scientific, theoretical and practical point of view, and considers insurance reserves as the main financial instrument ensuring the financial stability of insurance organizations, and justifies their role and importance in covering insurance obligations.*

Keywords: *insurance reserves, insurance obligations, classification and principles of formation of reserves, risk management, financial stability, IFRS No. 17, insurance accounting.*

Sug'urta zaxiralari sug'urta tashkilotlarining moliyaviy tizimining markaziy elementi bo'lib, ular sug'urtalovchilar oldidagi majburiyatlarni bajarish uchun ajratilgan maxsus mablag'larni ifodalaydi. Sug'urta biznesining o'ziga xos xususiyati – majburiyatlarning qiymati va vaqti noaniqligida namoyon bo'ladi, bu esa sug'urta zaxiralarining to'g'ri shakllantirilishi masalasini alohida muhim qiladi.

Zamonaviy sug'urta amaliyotida zaxiralar nafaqat majburiyatlarni qoplash vositasi, balki sug'urta kompaniyasining to'lovga qobiliyligini baholashning asosiy mezoni hamdir. Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS 17) va Solvency II kabi zamonaviy regulyativ tizimlar sug'urta zaxiralarining aniq baholanishi va shaffof tarzda aks ettirilishini talab etadi. Bu esa aktuar fani va matematik statistika usullarining qo'llanilishini zarur qiladi.

O'zbekiston sug'urta bozorini rivojlantirish va xalqaro standartlarga moslashtirishda sug'urta zaxiralarining shakllantirish mexanizmlarini takomillashtirish, aktuar yondashuvlarni joriy etish va zamonaviy hisoblash metodologiyalarini qo'llash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Sug'urta zaxiralarining mohiyati, tasnifi va shakllantirish tamoyillarini o'rganishning dolzarbligi quyidagi omillar bilan belgilanadi:

Birinchidan, global moliyaviy inqirozlar tajribasi shuni ko'rsatdiki, sug'urta zaxiralarining noto'g'ri baholanishi yirik sug'urta kompaniyalarining bankrotligiga olib kelishi mumkin. 2008-yil inqirozi paytida AIG (American International Group) kompaniyasining muammolari, asosan, zaxiralarning noadekvatligidan kelib chiqqan edi. J. D. Cummins va M. F. Grace (2014) tadqiqotlariga ko'ra, zaxiralar 10% ga kam baholansa, to'lovga qobiliylik ehtimoli 35-40% ga kamayadi.

Ikkinchidan, IFRS 17 standartining 2023-yilda keng miqyosda joriy etilishi sug'urta zaxiralarini baholash metodologiyasida tubdan o'zgarishlar kiritdi. Ushbu standart "amaldagi baholash modeli" (current measurement model) kontseptsiyasini joriy etib, zaxiralarning bozor qiymatiga asoslangan baholanishini talab etadi.

Uchinchidan, pandemiya, tabiiy ofatlar va texnogen xavflarning kuchayishi sug'urta zaxiralarining etarliligiga qo'yiladigan talablarni oshirdi. Munich Re (2023) ma'lumotlariga ko'ra, 2022-yilda tabiiy ofatlardan sug'urtalangan yo'qotishlar 125 milliard dollarni tashkil etdi, bu esa zaxira shakllantirishda volatillikning hisobga olinishi zarurligini ko'rsatadi.

Ilmiy adabiyotlarda sug‘urta zaxiralari tushunchasiga turli yondashuvlar mavjud bo‘lib, ularning ayrimlari aktuariy-statistik modellar asosida, boshqalari esa moliyaviy hisobot va prudensial nazorat nuqtai nazaridan yoritilgan. Xususan, xorijiy olimlar sug‘urta zaxiralarini riskga asoslangan baholash, ehtimollik nazariyasi, matematik kutilmalar va ekstremal risklarni inobatga olgan holda tadqiq etgan bo‘lsalar, mahalliy olimlar ushbu kategoriyani milliy sug‘urta tizimi, buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotni xalqaro standartlarga moslashtirish masalalari bilan bog‘liq holda o‘rganganlar.

Mazkur adabiyotlar sharhining asosiy maqsadi sug‘urta zaxiralari bo‘yicha yetakchi xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy qarashlarini tizimli tahlil qilish, ularning konseptual yondashuvlarini solishtirish hamda zamonaviy sug‘urta hisobi va prudensial nazorat talablariga mos ilmiy xulosalar chiqarishdan iborat. Adabiyotlar tahlili natijalari keyingi tadqiqotlarda sug‘urta zaxiralarini tasniflash, tan olish, baholash va hisobga olish metodologiyasini takomillashtirish uchun nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi.

H. D. Skipper sug‘urta zaxiralarini sug‘urtalovchining kelajakdagi majburiyatlarini moliyaviy jihatdan qoplashga xizmat qiluvchi asosiy prudensial mexanizm sifatida talqin qiladi. Uning ta’kidlashicha, texnik zaxiralar nafaqat buxgalteriya hisobining obyekti, balki sug‘urta kompaniyasining to‘lovga qobiliyatini (solvency) ta’minlovchi institutsional kafolatdir. Skipper zaxiralarni shakllantirishda ehtiyotkorlik (prudence) tamoyili ustuvor bo‘lishi lozimligini, noto‘g‘ri baholangan zaxiralar sug‘urta bozorida tizimli xatarlarni yuzaga keltirishini ilmiy asoslaydi.[6]

E. Vaughan sug‘urta zaxiralarini sug‘urta risklarining vaqt bo‘yicha taqsimlanish natijasi sifatida izohlaydi. Unga ko‘ra, sug‘urta mukofotlari joriy davrda olinadi, ammo sug‘urta hodisalari kelajakda yuz berishi mumkin, shu sababli zaxiralar daromad va majburiyatlar o‘rtasidagi muvozanatni ta’minlaydi. Vaughan zaxiralarni to‘g‘ri baholash sug‘urta moliyaviy natijalarining haqqoniyligini ta’minlashini alohida ta’kidlaydi.[7]

G. Rejda sug‘urta zaxiralarini risklarni boshqarish tizimining ajralmas elementi sifatida ko‘radi. Uning fikricha, zaxiralar sug‘urtalovchining faqat o‘tgan majburiyatlarini emas, balki ehtimoliy (contingent) risklarini ham qamrab olishi zarur. Rejda ayniqsa zararlar bo‘yicha zaxiralar (claims reserves) va ularning aktuariy baholash usullariga katta e’tibor qaratadi.[8]

Sug‘urta zaxiralari – bu sug'urta kompaniyalarining kelajakdagi sug'urta to'lovlari bo'yicha majburiyatlarini bajarish uchun ajratilgan mablag'lar bo'lib, ular balansning passiv qismida aks ettiriladi va sug'urta tashkilotining eng katta moliyaviy majburiyatini tashkil etadi.

Sug‘urta zaxiralari ikki tomonlama iqtisodiy tabiatga ega:

[6] Skipper, H. D., & Kwon, W. J. (2007). *Risk management and insurance: Perspectives in a global economy*. Blackwell Publishing.

[7] Vaughan, E. J., & Vaughan, T. M. (2014). *Fundamentals of risk and insurance* (11th ed.). Wiley.

[8] Rejda, G. E., & McNamara, M. J. (2017). *Principles of risk management and insurance* (13th ed.). Pearson Education.

1. **Majburiyat sifatida**: Sug'urtalovchilar oldidagi qarzni ifodalaydi va kompaniyaning balansida passiv sifatida qayd etiladi.
2. **Moliyaviy resurs sifatida**: Investitsiya uchun vaqtincha foydalanish mumkin bo'lgan mablag'lar bo'lib, ular kompaniyaning moliyaviy potentsialini oshiradi.

K. Daykin va boshqalar (1994) ta'kidlashicha, sug'urta zaxiralari "kelajakdagi noaniq majburiyatlarning bugungi qiymatini aks ettiruvchi ehtimollik asosidagi baholash" hisoblanadi.

1-jadval

Sug‘urta zaxiralarining iqtisodiy xususiyatlari

Xususiyat	Tavsif	Ahamiyati
Maqsadli xarakter	Faqat sug'urta to'lovlari uchun	Mablag'larni boshqa maqsadlarda ishlatish taqiqlanadi
Ehtimollik asosi	Aktuar hisoblashlar asosida	Ilmiy yondashuv va matematik modellar talab etiladi
Dinamik tabiat	Doimiy qayta baholash zarur	Tashqi omillar o'zgarishiga moslashish
Uzoq muddatlilik	Ayniqsa hayot sug'urtasida	Diskontlash va inflatsiya hisobga olinadi
Regulyativ nazorat	Nazorat organlarining tekshiruvi	Standartlarga rioya qilish majburiyati
Investitsion potentsial	Vaqtincha foydalanish imkoniyati	Qo'shimcha daromad manbai

Sug‘urta zaxiralari turli mezonlar asosida tasniflanishi mumkin. Eng keng tarqalgan tasnif quyidagicha:

1. **Sug‘urta turi bo‘yicha tasnif**

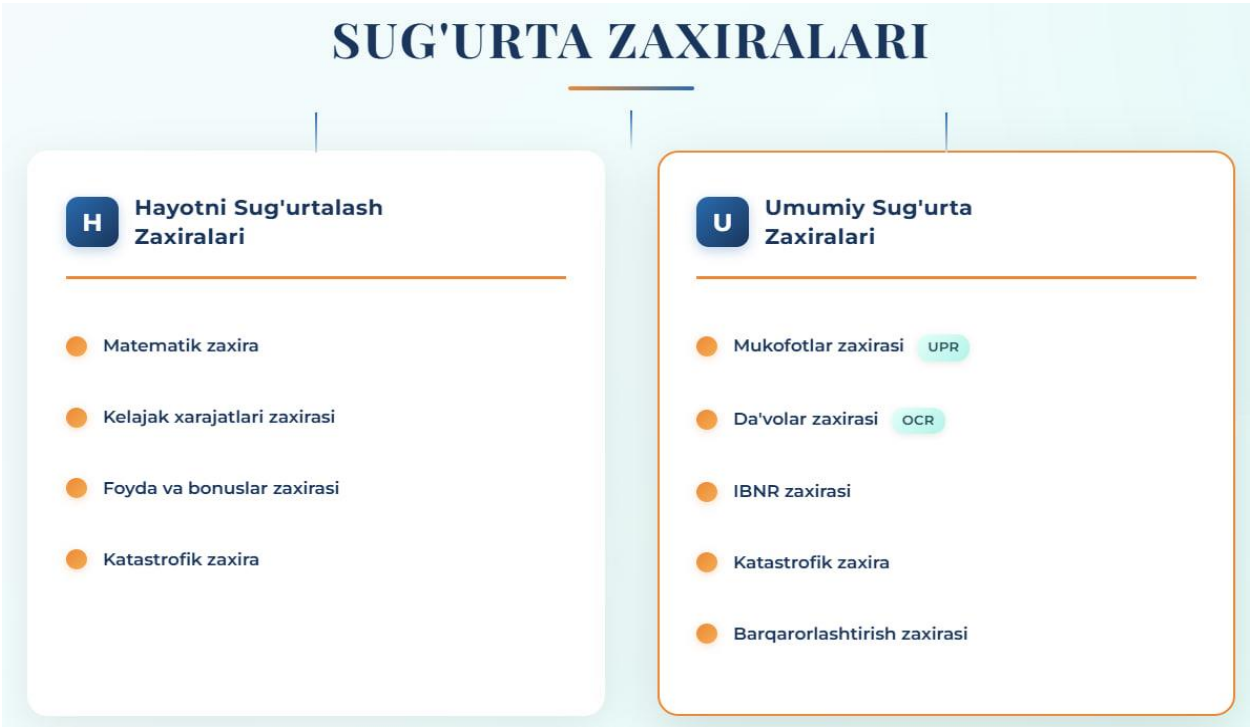

1-rasm. Sug‘urta zaxiralarining asosiy tasnifi

2. Funktsional maqsad bo'yicha tasnif

a) Mukofotlar zaxirasi (Unearned Premium Reserve - UPR)

Mukofotlar zaxirasi – bu hisobot davri oxirida kuchda bo'lgan sug'urta shartnomalari bo'yicha olingan, ammo hali "ishlab topilmagan" sug'urta mukofotlari qismi. Bu zaxira xizmatlar ko'rsatilishining vaqtinchalik muvofiqsizligini aks ettiradi.

Hisoblash formulasi (proporsional usul):

$$UPR = (Olingan\ mukofot \times Qolgan\ kunlar\ soni) / Umumiy\ kunlar\ soni$$

yoki

$$UPR = \Sigma(Pi \times ti/Ti)$$

bu yerda:

- Pi – i-shartnoma bo'yicha mukofot
- ti – qolgan sug'urta muddati
- Ti – umumiy sug'urta muddati

M. V. Wüthrich va M. Merz (2008) tadqiqotlariga ko'ra, mukofotlar zaxirasi umumiy sug'urta kompaniyalarining texnik zaxiralarining 60-70% ini tashkil etadi.

b) Da’volar zaxirasi (Outstanding Claims Reserve - OCR)

Da'volar zaxirasi – bu sodir bo'lgan, xabar qilingan, ammo hali to'lanmagan sug'urta hodisalari bo'yicha majburiyatlarni qoplash uchun yaratiladi. Bu zaxira ikki komponentdan iborat:

2-jadval

Zaxiralarni shakllantirish tamoyillari va ularning qo‘llanilishi

Tamoyil	Asosiy talablar	Amaliy qo'llanilish	Monitoring mexanizmi
Ehtiyotkorlik	Konservativ baholash	Xavfsizlik marjasi (+10-20%)	Auditor tekshiruvi
Muvofiqlik	Doimiy metodologiya	Metodologik qo'llanmalar	Ichki nazorat
Aktuar asosliligi	Matematik modellar	Aktuar xulosasi	Tashqi aktuar tekshiruvi
Shaffoflik	To'liq oshkor qilish	Moliyaviy hisobotlar	Regulyator nazorati
Realistik baholash	Bozor qiymatlari	Diskontlash egri chizig'i	Stress-testlar

Sug‘urta tashkilotlarida zaxiralarni shakllantirish tamoyillari moliyaviy barqarorlikni ta’minlash va sug‘urta majburiyatlarini o‘z vaqtida hamda to‘liq bajarishga xizmat qiluvchi fundamental metodologik asos hisoblanadi. Ushbu tamoyillar, avvalo, **ehtiyotkorlik (prudence), davomiylik (going concern), moslik (matching)** va **haqqoniy baholash (fair value / current estimate)** prinsiplariga tayanadi hamda sug‘urta shartnomalaridan kelib chiqadigan majburiyatlarni riskga moslashtirilgan baholashni talab etadi. Amaliyotda zaxiralar sug‘urta hodisalari ehtimoli, zarar miqdori, vaqt omili va noaniqlik darajasini hisobga olgan holda shakllantirilib, ularning tarkibiga kutilayotgan pul oqimlari, risk marjasi hamda xizmat ko‘rsatish davriga tegishli elementlar kiritiladi. Mazkur

tamoyillarni qo‘llash jarayonida xalqaro standartlar, xususan, IFRS 17 va IAIS talablariga muvofiq ravishda aktuariy hisob-kitoblar, statistik modellar va diskontlash mexanizmlaridan foydalaniladi, bu esa zaxiralarning iqtisodiy mazmunini to‘liq aks ettirishga hamda xususiy kapital bilan ularning o‘zaro bog‘liqligini aniq belgilashga imkon beradi. Natijada zaxiralarni shakllantirish tamoyillarining izchil qo‘llanilishi sug‘urta tashkilotlarining moliyaviy hisobotlari shaffofligini oshiradi, risklarni boshqarish samaradorligini kuchaytiradi va kapital yetarliligi darajasini asosli ravishda baholash uchun zarur axborot bazasini yaratadi.

Sug‘urta zaxiralari sug‘urta tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini ta’minlovchi asosiy iqtisodiy mexanizmlardan biri bo‘lib, ularning mohiyati sug‘urta shartnomalaridan kelib chiqadigan mavjud va kutilayotgan majburiyatlarni qoplashga yo‘naltirilgan pul mablag‘larini shakllantirishdan iboratdir. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, sug‘urta zaxiralari nafaqat ehtimoliy zararlarni qoplash vositasi, balki risklarni boshqarish, kapital yetarliligini baholash hamda sug‘urta portfeli barqarorligini ta’minlashda muhim moliyaviy instrument sifatida namoyon bo‘ladi. Ularning tasnifi funksional, iqtisodiy mazmuni va shakllanish manbalari bo‘yicha amalga oshirilishi zaxiralar tarkibini aniq belgilash, hisob va hisobotda to‘g‘ri aks ettirish imkonini beradi. Zaxiralarni shakllantirish tamoyillari – ehtiyotkorlik, moslik, haqqoniy baholash va riskga moslashtirish prinsiplari – amaliyotda aktuariy hisob-kitoblar, statistik modellar va diskontlash mexanizmlarini qo‘llash orqali ro‘yobga chiqariladi. Natijada sug‘urta zaxiralari va xususiy kapital o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik mustahkamlanib, moliyaviy hisobotlarning ishonchliligi va shaffofligi oshadi hamda sug‘urta tashkilotlarining uzoq muddatli barqaror rivojlanishi uchun zarur shart-sharoit yaratiladi.

Biz tadqiqotimiz davomida quyidagi taklif va tavsiyalarni ishlab chiqdik:

- ✓ **Birinchidan**, sug‘urta zaxiralarini shakllantirishda riskga asoslangan yondashuvni keng joriy etish va zaxiralarni sug‘urta portfeli segmentlari kesimida hisoblash mexanizmini takomillashtirish maqsadga muvofiqdir.
- ✓ **Ikkinchidan**, zaxiralar hisobini xalqaro moliyaviy hisobot standartlari, xususan IFRS 17 talablariga to‘liq moslashtirish orqali aktuariy baholash, diskontlash va risk marjasini aniqlash amaliyotini tizimli ravishda qo‘llash zarur.
- ✓ **Uchinchidan**, sug‘urta zaxiralari bo‘yicha ichki nazorat va monitoring tizimini kuchaytirish, ularni xususiy kapital bilan bog‘liq holda tahlil qiluvchi raqamlashtirilgan analitik modellarni joriy etish sug‘urta tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Sug‘urta faoliyati to‘g‘risida”gi Qonuni. –Toshkent, 2002 (amaldagi tahrir).

2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Qarori.Sug‘urta faoliyatini tartibga solish to‘g‘risidagi 54-son Nizom. – Toshkent, 2008 (amaldagi tahrir).
3. Abdullayev A.X.Sug‘urta tashkilotlarida moliyaviy barqarorlik va zaxiralarni shakllantirish masalalari. – Toshkent : Iqtisodiyot, 2019.
4. Karimov B.I.Sug‘urta faoliyatida risklarni boshqarish va sug‘urta zaxiralari hisobi. – Toshkent : Moliya, 2021.
5. International Financial Reporting Standards Board (IASB).International Financial Reporting Standard IFRS 17 “Insurance Contracts”. – London : IFRS Foundation, 2017.
6. International Association of Insurance Supervisors (IAIS).Insurance Core Principles and Common Framework (ICS). – Basel : IAIS, 2019.
7. Харитонов Д.А.Страховые резервы: формирование, учет и анализ. – Москва : Финансы и статистика, 2017.
8. Faxriddinovich S. F. Sug‘urta faoliyati va uning ilmiy-nazariy asoslari //american journal of education and learning. – 2025. – Т. 3. – №. 6. – С. 835-839.
9. Shennaev X. M. O ‘zbekiston sug ‘urta bozori //O ‘quv qo ‘llanma. T. – 2013.Bondarenko N., Valgin S.Insurance Reserves and Capital Adequacy under Solvency II. – Berlin : Springer, 2018.

Yangiboyev Berdiyar Yangiboyevich – *Qarshi Iqtisodiyot va pedagogika Universiteti professori, iqtisodiyot fanlari doktori*

BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHGA ERISHISH-DAVR TALABI

Annotatsiya: *ushbu maqolada har bir mamlakat iqtisodiyotini yuqori sur’atlarda barqaror o‘stirish uchun mavjud imkoniyatlarning safarbar qilinishi va amalga oshirilayotgan islohotlar strategiyasining izchil davom ettirilishi hisobiga ta’minlanishiga, avvalo, yashil iqtisodiyotdan keng foydalanishning umume’tirof etilgan ayrim jihatlariga alohida e’tibor qaratilgan.*

Kalit so‘zlar: *rivojlanish, barqaror rivojlanish, barqaror taraqqiyot, milliy boylik, daromadlar va kapital, ekologik komponentlar, “ijtimoiy” - “iqtisodiy” - “ekologik” birlik, resurslarning cheklanganligi, yashil iqtisodiyot, innovatsion iqtisodiyot.*

Аннотация: *в статье особое внимание уделяется обеспечению высокоскоростного устойчивого роста экономики нашей страны за счет мобилизации всех имеющихся возможностей и последовательного продолжения проводимой стратегии реформ, в первую очередь, некоторым общепризнанным аспектам широкого использования зеленой экономики.*

Ключевые слова: *развитие, устойчивое развитие, устойчивый рост, национальное богатство, доходы и капитал, экологические компоненты, триада “социальной”-“экономической”-“экологической”, дефицит ресурсов, зеленая экономика, инновационная экономика.*

Annotation: *the article focuses on ensuring the high-speed sustainable growth of our country's economy through the mobilization of all available opportunities and the consistent*

M U N D A R I J A :

I SHO‘BA. BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISH VA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI YASHIL VA INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA JADAL RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK MUAMMOLARI VA ULARNI HAL QILISHNING STRATEGIK YO‘NALISHLARI		
A.N.Xoliqulov	MONOPOLIYAGA QARSHI BOSHQARUV TIZIMIDA HAMDA RAQOBAT MUHITIDA NARXNING ASOSIY VAZIFALARI VA TURLARI	4
Gulnora Mardiyevna Shadiyeva	O‘ZBEKISTON HUDUDLARIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNING DIFFERENSIAL RIVOJLANISH MODELI	9
Tashmatov Sharaf Urokboyevich	ELEKTRON TIJORAT SOHASIDA XIZMATLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA KO‘RSATKICHLARI	12
A.N.Xoliqulov	O‘ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK VA BIZNESGA KIRISH IMKONIYATLARI	16
N.I.Najimova	SUG‘URTA ZAXIRALARINING MOHIYATI, TASNIFI VA SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	21
Yangiboyev Berdiyar Yangiboyevich	BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHGA ERISHISH-DAVR TALABI	27
Gapparov Azim Qayumovich	BUDJET MABLAG‘LARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO‘NALISHLARI	31
Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi	XIZMAT KO‘RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMI: YASHIL VA INNOVATSION IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	35
U.A.Shirinov, N.I.Najimova	SUG‘URTA TASHKILOTLARIDA XUSUSIY KAPITAL VA SUG‘URTA ZAXIRALARI O‘RTASIDAGI O‘ZARO BOG‘LIQLIK MASALALARI	41
Gapparov Azim Qayumovich	IJTIMOIY OBYEKTLARDA QURILISH XIZMATLARINI	44